

заштите ово или оно њихово априорно тврђење, које се базира на црквеној хронологији (фактички преименованој касније у научну). Величање активности Јевсевија и Јеронима као религијских ауторитета од стране каснијих црквених хронолога потпуно је искључивало сваку могућност било какве (чак и минималне) критике основа хронологије коју су Јевсевије и Јероним дали.

У таквом се стању хронологија развијала све до XVI века када је Скалигер први пут (заједно са Дионисијем Петавијусом) применио астрономску методу за потврђивање (али не и критичку проверу) црквене хронологије претходних векова. Овај успон научности у склопу са црквеним ауторитетом био је довољан за хронологе из XVII-XVIII века да у потпуности прихвате хронологију која је (већ прилично окоштала) дошла до њих. До XIX века укупан обим хронолошког материјала је толико порастао да је изазивао поштовање већ самим својим постојањем. Хронолози XIX века су свој задатак видели само у ситним прецизирањима и допунама ове грубе основе. У XX веку се питање сматра углавном већ решеним и хронологија је дефинитивно отврдла у стању у коме је изишла из текстова Јевсевија, Јеронима, Теофила, Аугустина, Иполита, Клемента Александријског, Ашера, Скалигера, Петавијуса. За хронолога XX века сама помисао о томе да су хронолози претходних векова могли следити погрешну хронолошку схему, изгледа потпуно неприхватљива.

Скалигер није могао ни да дође на "јеретичку" мисао да поново провери хронолошки темељ отаца цркве (Јевсевија и других), пошто "Скалигер назива овај Јевсевијев рад (ради се о "Јеванђеоској припреми" - А.Ф.) божанским" [75, стр. 8, Увод]. Безусловно се клањајући ауторитету претходника, хронолози су оштро реаговали на критику "са стране". Исти тај Скалигер упечатљиво демонстрира свој однос према објективној научној критици у следећој епизоди. "Познати филолог Жозеф де Скалигер, аутор хронологије високо оцењене у научном свету, постао је страствени квадратуриста (подсетимо да се квадратуристима називају људи који помоћу шестара и лењира покушавају да конструишу квадрат површине једнаке површини датог круга; овај задатак је принципијелно нерешив, како је доказано у геометрији - А.Ф.)" [109, стр. 130]. Скалигер је објавио књигу у којој је тврдио да је пронашао "истинску квадратуру" (тј. решио задатак). "Колико год су се најбољи математичари епохе - Вијет, Клавије... трудили да му докажу да је његово закључивање погрешно, све је било бескорисно (из Скалигеровог "доказа" лако је следило да је обим правилног 196-угла тобоже већи од обима круга описаног око њега, што је апсурдно - А.Ф.)... Скалигер и његове присталице, тврдоглаво бранећи своје мишљење, ништа нису признавали... одговарали су увредама и презривим епитетима, на крају крајева прогласивши све геометре савршеним незналицима у области геометрије" [109, стр. 130]. Можемо замислити како су ти људи реаговали на покушаје критичке анализе хронологије коју су утврдили.

4. Средњовековни анахронизми

Скалигерова хронолошка верзија (прихваћена данас) нипошто није била једина. Постојале су и конкурентске верзије. Бикерман са жаљењем говори о